

Семкович Я. В.,

*доцент кафедри дитячих хвороб післядипломної освіти
Навчально-наукового інституту післядипломної освіти
ДВНЗ «Івано-Франківський національний медичний університет»*

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ ЯК ІННОВАЦІЙНА ФОРМА ОРГАНІЗАЦІЇ ПІСЛЯДИПЛОМНОГО НАВЧАННЯ ЛІКАРІВ

Анотація. На сьогоднішній день використання інноваційних методів навчання є найбільш адекватною відповіддю на той виклик, що нам кидає сучасне життя. Одному із них, дистанційній формі навчання, її перевагам та доцільності для проведення післядипломної підготовки лікарів присвячується стаття.

Ключові слова: дистанційне навчання, лікарі-курсанти, післядипломна освіта.

Постановка проблеми. Сучасна освіта в рамках вищої школи проходить стадію організаційного реформування та переосмислення усталених цінностей відповідно до вимог Болонського процесу, що вимагає запровадження нових, нетрадиційних методів проведення занять, пошук нових підходів до форм передачі матеріалу.

Обсяг інформації щороку зростає, підвищуються вимоги до рівня підготовки спеціалістів. Вирішення цієї суперечності може бути лише одне – інтенсифікація навчання. Основним напрямом інтенсифікації має бути перехід від механічного заучування готових завдань до всебічної активізації навчальної і розумової діяльності [3; 4]. Доведено, що використання інноваційних методів навчання розвиває спостережливості, увагу, мислення, що значно активізує навчальний процес, робить його ефективнішим [5].

Сам принцип навчання за типом пояснювального або повідомлювального сьогодні має певні недоліки. Доведено, що на слух особа здатна запам'ятати приблизно 15% інформації, зорове сприйняття дозволяє засвоїти 25%, а під час впливу на слуховий і зоровий аналізатори – 65% [1, с. 10].

Без навчання протягом усього життя в сучасному світі не обійтись, адже будь-яка освічена людина має володіти чималим багажем знань. Дуже важливо цей багаж постійно оновлювати, інакше має місце неконкурентоспроможність на ринку праці, втрата можливості одержати бажану роботу [3].

У світі традиційний варіант заочної освіти – з контрольованими поштою й приїздами на сесії – відмер як анахронізм через неможливість гнучко керувати навчальним процесом, враховувати швидкі інформаційні зміни, що відбуваються в освітньому просторі. Замість традиційної форми навчання набуває ескалації дистанційне навчання. На сьогоднішній день дистанційна освіта (distance learning) є найбільш адекватною відповіддю на той виклик, що нам кидає сучасне життя [6].

Під дистанційним навчанням розуміється індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається за опосередкованої взаємодії віддалених один від одно-

го учасників навчального процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій [7].

У світі такий різновид навчання набув поширення досить давно, проте в Україні він існує близько 10 років. Дехто уявляє інформаційні ресурси дистанційного навчання як сукупність сканованих підручників, розміщених в Інтернеті, які потрібно прочитати, а потім переказати. Але це не так. Звичайно, якісно створені мультимедійні підручники є частиною ресурсу дистанційного навчання, проте головний його аспект – це постійне інтерактивне спілкування з викладачем (на форумі, через електронну пошту, програму Skype, Viber чи Google+).

В Івано-Франківському національному медичному університеті для навчання використовується як Інтернет, так і локальна університетська освітня мережа.

Основною перевагою дистанційної форми навчання над очною формою є її зручність: лікар-інтерн, курсант самостійно обирає час і місце для навчання, що дозволяє йому працювати без відриву від виробництва. Заміна конспектів електронними ресурсами та новітніми методами навчання, а також постійні консультації з викладачем надають цій формі самоосвіти додаткові переваги над заочною.

Серед недоліків дистанційної освіти слід виділити наступне. В Україні й досі не існує чітких технологічних можливостей аутентифікації слухачів; низку тестів і завдань для самоконтролю вони виконують дистанційно, але підсумкові іспити їм доводиться складати «очно».

Взагалі для навчання «на відстані» потрібно мати сильну мотивацію й самоорганізацію, бо дистанційне навчання – це самоосвіта, тобто здатність працювати самостійно. Для когось це є перевагою, а для когось, навпаки, – недоліком. Все залежить від людини та її характеру.

На доцільність та необхідність інтеграції в навчальний процес дистанційної освіти вказується і у Наказі Міністерства освіти і науки України № 466 від 25.04.2013 «Положення про дистанційне навчання» [9].

Метою нашого дослідження є оцінювання вікового цензу курсантів, стажу роботи, підтвердження доцільності і необхідності впровадження дистанційної форми навчання в навчальний процес кафедри дитячих хвороб ННІ ПО для лікарів-курсантів.

Виклад основного матеріалу. Курсантам було запропоновано пройти анонімне анкетування і дати відповіді на питання. Для цього було розроблено і роздано анонімні анкети-опитувальники із чіткими запитаннями з теми: 1) Чи знаєте Ви, що таке дистанційне навчання? 2) Які на Вашу думку переваги (недоліки) дистанційного нав-

чання? 3) Чи має технічну можливість брати участь в дистанційному навчанні?

В опитуванні взяли участь лікарі-курсанти, що проходили навчання на очних передатестаційних циклах в ДВНЗ «Івано-Франківський національний медичний університет» на кафедрі дитячих хвороб ННІ ПО в 2014 році (всього 34 особи).

Під час опрацювання індивідуальних карт курсантів було отримано наступні результати. Аналіз вікового цензу встановив, що більша частина слухачів (50,4%) була віком до 50 років (від 30 до 40 років – 38,6%, 40-50 років – 11,8%, 50-60 років – 20,6% та 29% у віці понад 60 років). Таким чином, групи слухачів умовно поділили на три підгрупи: молоді лікарі, що прагнуть змін і готові приймати нестандартні рішення; стабільні, що знаходяться на плато діяльності; регресивні стосовно адаптації до змін. Зрозуміло, що більш молодий вік лікаря вимагає в сучасному світі креативності, інноваційності, постійного самовдосконалення. Саме у віці до 50 років можна досягнути новітні технології, так як у більш старшому віці спостерігається певна ригідність та сталі стереотипи мислення.

Стаж роботи за фахом «Педіатрія» до 10 років мали 23,6% курсантів, 10-20 років – 35,2% та більше 20 років – 41,2%. Розподіл слухачів ПАЦ за кваліфікаційними категоріями відображає фаховий рівень та вікову структуру. Так, вищу категорію мали 8,8% курсантів, першу – 47%, другу – 11,8%. Без кваліфікаційної категорії було 32,4% курсантів. Такий розподіл кваліфікаційних категорій підкреслює необхідність запровадження дистанційних форм навчання, які мають наступні переваги: курсант самостійно обирає час і місце для навчання, що дозволяє йому працювати без відриву від виробництва, підвищує мотивацію для удосконалення його фахового рівня.

Згідно з питаннями анкети-опитувальника було отримано наступні відповіді. Тільки 45% курсантів знали, що таке дистанційне навчання (вікова група молодих та стабільних медиків), з них 65% вказали чіткі переваги даної форми навчання. Усі курсанти (100%), що відносилися до вікової групи молодих лікарів, та 45% стабільних лікарів виявили бажання проходити навчання дистанційною формою.

Висновки. Отримані результати вказують на необхідність впровадження дистанційного навчання у післядипломну підготовку лікаря.

Перевагами дистанційного навчання є:

1. Ефект постійного вдосконалення лікаря (принцип охоплення та гнучкості).
2. Отримання актуальної інформації без відриву від виробництва (принцип паралельності).
3. Економічний ефект.
4. Проведення циклів тематичного удосконалення шляхом застосування дистанційного навчання повинно орієнтуватись на молодих лікарів та лікарів середнього віку, які є креативними, готовими впроваджувати інноваційні методи навчання для саморозвитку і самовдосконалення.

Перспективи подальших пошуків. Планується подальше впровадження дистанційної форми навчання на

післядипломному етапі не тільки для лікарів-курсантів, але й для лікарів-інтернів.

Література:

1. Адольф В.А. Развитие профессионального потенциала педагога в условиях обновления образовательной практики / В.А. Адольф, И.Ю. Степанова // Инновации в образовании. – 2011. – № 10. – С. 14–24.
2. Волосовець О.П. Сучасні підходи до післядипломної освіти лікарів-педіатрів / О.П. Волосовець, С.П. Кривопустов, О.Ф. Черній [та ін.] // Таврический медико-биологический вестник. – 2010. – Том 13, № 2. – С. 4–7.
3. Каленюк І. Рух Європи до суспільства знань, болонський процес і Україна / І. Каленюк, К. Корсак // Вища освіта України. – 2004. – № 3. – С. 22–27.
4. Вища освіта України і Болонський процес : навч. посіб. / [В.Г. Кремень, М.Ф. Степко, Я.Я. Болобаш та ін.]. – Тернопіль : ВЕЖА, 2004. – 384 с.
5. Концепція розвитку післядипломної освіти в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua/education/higher/topic/pdosv/knc>.
6. Мазур М.П. Особливості розробки віртуальних практичних інтерактивних засобів навчальних дисциплін для дистанційного навчання / М.П. Мазур, С.С. Петровський, М.Л. Яновський // Інформаційні технології в освіті : збірник наукових праць. Випуск 7. – Херсон : ХДУ, 2010. – С. 40–46.
7. Мазур М.П. Розвиток дистанційного навчання в Україні як складової інформатизації сучасного суспільства. – Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах. – № 1, 2007. – С. 71–75.
8. Маслов В. Принципи ефективного розвитку системи післядипломної освіти / В. Маслов // Післядипломна освіта в Україні. – 2010. – № 1. – С. 7–11.
9. Наказ Міністерства освіти і науки України № 466 від 25.04.2013 «Положення про дистанційне навчання».
10. Солнцева Т.А. Современные методы оптимизации обучения в структуре последипломного образования / Т.А. Солнцева, Г.Ф. Белоклицкая, Э.В. Шовкун // Современная стоматология. – 2007. – № 3. – С. 142–144.

Семкович Я. В. Дистанционное обучение как инновационная форма организации последипломного обучения врачей

Аннотация. Сегодня использование инновационных методов обучения является наиболее адекватным ответом на тот вызов, что нам бросает современная жизнь. Одному из них, дистанционной форме обучения, преимуществам, целесообразности проведения последипломной подготовки врачей и посвящается данная статья.

Ключевые слова: дистанционное обучение, врач-курсанты, последипломное образование.

Semkovych Ya. Distance learning as an innovative postgraduate education

Summary. Today the use of innovative teaching methods are the most appropriate response to the challenge that we throw modern life. One of them, such as distance learning, its advantages and feasibility for postgraduate training of doctors dedicated to this article.

Key words: distance learning, medical cadets, graduate education.